

Tálas Péter

Boss vagy leader kell-e Európának?

Az április eleji nemzetközi diplomáciai nagyüzem során a G20 csoport tagjai, a NATO és Európai Unió tagállamai első ízben szerezhettek konkrét tapasztalatokat Barack Obama és az új amerikai adminisztráció diplomáciai stílusáról. A nemzetközi sajtó szerint az amerikai elnök nem okozott csalódást: ígéretéhez híven mindvégig rugalmasnak, nyitottnak és fogékonynak mutatkozott partnerei iránt, annak ellenére is, hogy – az Egyesült Államok szempontjából értékelve a találkozót – Obama nem sok konkrét eredménnyel térhetett haza.

A G20-ak ugyanis – akik 1100 milliárd dollárt hagytak jóvá a nemzetközi gazdasági válság kezelésére (750 milliárdot a Nemzetközi Valutaalap feltőkésítésére, 250 milliárdot kereskedelemfejlesztésre, s további 100 milliárdot a bankok megsegítésére), továbbá ígéretet tettek a hitelminősítők szigorúbb ellenőrzésére, és az adóparadicsomokkal szembeni fellépésre – gyakorlatilag meghátrálásra kényszerítették az új washingtoni adminisztrációt: a csúcstalálkozó a válságkezelés protekcionista módon történő kezelésének megakadályozása mellett tett hitet.

A NATO állam- és kormányfőinek strasbourg-kehli csúcstalálkozásának eredményessége – a konkrétumokat tekintve – szintén felettebb kérdéses az Egyesült Államok szempontjából. Bár a szövetség európai tagállamai elvben támogatták Barack Obama új Afganisztán-stratégiáját, de lelkesedésük csupán szerény mértékben tárgyiasult: Európa további 3000 katonát hajlandó küldeni a nyári-őszi afgán elnökválasztás időszakára (négy hónapra). Megosztottnak mutatkoztak a szövetség európai tagjai az

amerikai elnök új Oroszország-politikájával kapcsolatban is. Bár e tekintetben érezhető volt némi előrelépés (a csúcstalálkozáson kisebbségben maradtak azok, akik továbbra is komoly fenntartásokkal viseltének Moszkvával szemben), de pillanatnyilag mégis úgy tűnik (különösen az Obama–Medvegyev-találkozó után), hogy ma jóval előremutatóbbak és konstruktívabbak az amerikai–orosz kapcsolatok, mint a NATO–oroszl viszony. Ráadásul Barack Obamának türelmesen végig kellett asszisztálnia Törökországnak az új NATO-főtítkár (Anders Fogh Rasmussen) kiválasztása körüli izmosását, a „Jó időben léptettük-e vissza Radoslaw Sikorskit?” című, kínos lengyel belvitát, nem is beszélve Silvio Berlusconi diplomáciai otrombaságairól.

Ennek ellenére Prágában – ahol egy a lisszaboni szerződés és gazdasági válságkezelés mikéntjének hosszú vitájában megfáradt Európai Unióval kellett találkoznia – Barack Obamának még mindig volt egy-két javaslat a tarsolyában (klímavédelmi együttműködési ajánlat, nukleáris leszerelés, a keleti szomszédságpolitika svéd–lengyel alternatívájának méltatása), sőt arra is volt energiája odafigyelni, hogy elegánsan és tapintatosan hárítsa el a cseheknek és a lengyeleknek az amerikai rakétavédelmi rendszer telepítésével kapcsolatos utóvédharcaikat.

Barack Obama első külföldi útján valódi amerikai vezetőként (leader) mutatkozott be az elmúlt nyolc évben Amerikához mint főnökhöz (boss) szokott Európában. A kérdés, hogy a most még kicsit zavarodottan viselkedő Európa tud-e alkalmazkodni ehhez a megváltozott vezetői stílushoz. ■